

Fra institusjon til bolig

Hvordan rigge seg til for å få *schwung*
over operasjonaliseringen av strategisk
plan for rusfeltet?

Sundvollen

November 2019

Trond Brækhus
Konst. dir. Bolig- og helseavdelingen
Bydel St.Hanshaugen

Dagens tekst

Fra kommunal rusinstitusjon til bolig – operasjonalisering av strategisk plan for rusfeltet

Fra psykiatrisk avdeling til bolig – bosetting av personer med ROP-lidelser og forhøyet voldsrisiko

Boligsosial handlingsplan – intern omorganisering

Sosialt fellesskap, aktivisering, inkludering og foredling av brukers ressurser

Grønn tankegang, inkludering og det å være skapende som hovedingrediens i tilfriskningsarbeidet

Strategisk plan for rusfeltet – Oslo kommune

- ▶ Færre innbyggere utvikler rusproblemer
- ▶ **Innbyggere med rusproblemer får bistand ut fra sine behov til å leve et meningsfylt liv**

Strategier for å nå disse målene er:

- ▶ Forebyggingsoffensiv for å hindre at rusproblemer oppstår
- ▶ Tidligere innsats når rusproblemer oppstår
- ▶ **Økt livskvalitet ved rusproblemer**

Viktigste styrende planer tjenesteutvikling

▶ Strategisk plan for rusfeltet – Oslo kommune

Tjenestene i større grad bidra til meningsfulle aktiviteter og sysselsetting, lønnet arbeid og mindre sosial isolasjon gjennom bruk av sosialt entreprenørskap, innovasjon og samskaping.

Innsatsen på rusfeltet skal omlegges fra institusjonsbaserte tilbud til helseorientert hjelp med vekt på hjemmebaserte tiltak i lokalmiljøet

▶ Boligsosial handlingsplan – bydel St.Hanshaugen

▶ Aktiv bruk av vilkår om å motta boppfølgingstjenester ved tildeling av kommunal bolig til personer som har behov for bistand til å mestre sitt boforhold

▶ Tilrettelegge for meningsfulle aktiviteter, arbeid og sosial inklusjon i booppfølgingen med utgangspunkt i brukerens behov, ønsker og forutsetninger

▶ Ruspolitisk handlingsplan bydel St.Hanshaugen

▶ Bydelens lokale plan for operasjonalisering av Strategisk plan for rusfeltet

▶ Skal leveres til politisk behandling i Bydelsutvalget

Bolig- og helseavdelingen i Bydel St.Hanshaugen

Tjenestesteder og ansvar for gjennomføring av planarbeid innen Rus-, psyk og boligarbeid

Flexbo & Oslokassa	Fact-team	Boligkontor	Rus og psykisk helse	Rask psykisk helsehjelp
Schandorffsgt	Brenneriveien	Sysla aktivisering	Lovisenberggt 4f	Ung i bydel St.Hanshaugen
Rus-team	Aktivitetskafe	IPS	Boligsosial plan	Strategisk plan for rusfeltet
	«Psykt bra by»	Ungdomsvennlige tjenester	Intervensjonsplaner-Flexbo-APAS modell	

Kort om Bolig først

Bolig først tilbyr bolig og oppfølging for «vanskelig bosettbare» personer, med langvarige og alvorlige lidelser, og historikk med skremmende/uforutsigbar/destruktiv adferd (trusler, vold, hærverk, nabo-/nabolagskonflikter, sjølneglisjering, samarbeidsutfordringer med hjelpeapparatet).

- 55-60 boliger.
- 27 av dem samlokaliserte og bemannede «hardbruksboliger» fordelt på 3 adresser
- Brenneriveien, Schandorffsgate og Fredensborgveien
- 30+ spredte boliger i kommunal boligmasse. Oppfølging fra ambulant booppfølgingsteam Flexbo
- 22 årsverk. Delvis byomfattende.

Målgruppen i samlokaliserte boliger er personer som de andre bydelene eller Velferdsetaten ikke klarer å romme/bosette , og som heller ikke har nyttiggjort seg av utenbys private islbud (mye rus, ugrei adferd – dragning mot byen/sentrum/rusmiljøet).

Målgruppen i spredte boliger er bydelens egne innbyggere – men tar ved kapasitet oppdrag også for andre bydeler.

Sjekkliste for bydel – hvor klar er vi for iverksetting av strategisk plan?

▶ **Boliger BBY**

- ▶ Boliger egenforvaltede
- ▶ Boliger tilvisning/tildeling
- ▶ Antall venteliste kommunal bolig
- ▶ Kvalitetssikret boligkartlegging
- ▶ Handlingsplaner knyttet til gjennomføring strategisk plan
- ▶ En dør inn
- ▶ **Vurdering kvalitet internt samarbeid/organisering/koordinering mellom aktuelle tjenesteytere**
- ▶ Vurdering kvalitet eksternt samarbeid/organisering/koordinering
- ▶ Ledelsesforankring - BU-forankring
- ▶ **Vurdering kvalitet /egnethet boligmasse**
- ▶ Planer justering boligmasse

▶ Pårørende-involvering

▶ Bruker-involvering

▶ **Mestringsorientert tjeneste**

- ▶ Vurdering BBY bomiljø
- ▶ Aktivisering/sysselsetting
- ▶ Koordinert rus/psyk/som tjeneste
- ▶ Pasientombud-vurdering (for brukergruppa rus/psyk)
- ▶ Vurdering politi bomiljøutfordringer
- ▶ **Fellesskap/sosialisering/aktivisering**
- ▶ Endringer / nye vurderinger risikoanalyse
- ▶ Forebyggende rustjenester -
- ▶ Dropout% vgs
- ▶ Vurdering BRE brann-statistikk

▶ Organisering ungdomstjenester

- ▶ Antall årsverk unge knyttet til rus/psyk
- ▶ Antall årsverk voksne knyttet til rus /psyk
- ▶ Egne bemannede boliger
- ▶ **Samarbeid VEL rus-inst**
- ▶ Antall i rusfri rehab vel
- ▶ Antall rusfri korttid vel
- ▶ Antall omsorg
- ▶ Antall akutt
- ▶ Antall rammeavtaler på ulike nivåer
- ▶ Antall UK psyk
- ▶ Antall fengsel 18+
- ▶ Antall fengsel yngre enn 18
- ▶ Antall BV-tiltak pga rus
- ▶ Antall BV-tiltak døgn

Kutter i tilbudet til rusavhengige: Her legger Oslo ned 22 institusjonsplasser

– Institusjon er ikke svaret, mener Oslo kommune. – Alle er ikke i stand til å bo aleine, sier tillitsvalgt.

Foto: Aslak Borgersrud

VIS BILDETEKST

Her kutter Oslo 32 institusjonsplasser

Dårligere tilbud til dobbel pris. Det frykter beboere at blir resultatet når Vestli Rehabiliteringssenter skal gjøres om fra rusinstitusjon til boliger.

Annonse

Strømpriser (Topp 3 i Norge)

Få 3 tilbud på strøm. Sammenlign priser og velg billigste strømleverandør på din adresse.

Strøm.no

Av Aslak Borgersrud
JOURNALIST, DAGSAVISEN

Av Stian Fyen

OSLO

© Publisert: 8. november 2019 Sist oppdatert: 09.26. 8. nov 2019

I forrige uke ble det kjent at Velferdsetaten i Oslo kommune skal **legge ned rusinstitusjonen Syningom**. Der blir 22 rusplasser nedlagt, mot kraftige protester fra både ansatte og beboere.

Denne uka var det beboerne på Vestli, ytterst i Groruddalen, som ble varslet. Beboere ble innkalt til fellesmøte mandag kveld, hvor de fikk den vonde beskjeden om at Vestli Rehabiliteringssenter blir nedlagt fra første februar.

Eller, helt nedlagt blir det ikke. De 32 døgnplassene skal gjøres om til boliger for rusavhengige.

Anbefalte saker

Åndenes liste

Annonse

Pr. stk.

29

STRIMLET SKINKE
TULIP. KOKT ELLER RÖKT,
450G / 66,44KR/KG

HYPERMA

CHARLOTTENBERG
9-22 ALLA DAGAR

Kampanjepris gjelder
04/11 - 10/1 2019
Maks 3 kjøp/husstand!

Oslo

Sentrumsbygård 2016 – utdrag av referat etter møtet med politi

«De har 3-8 oppdrag i måneden i (ADRESSE) (som de regner som svært høyt)

Oppdragene dreier seg om ordensforstyrrelser, krangler og innbrudd. Ordensforstyrrelsene er blanding av narkotika-oppgjør og rus/psykiatri krangler/utageringer. Det er ikke alt de klarer å finne ut av: De blir tilkalt, kommer på stedet, og situasjonen løser seg opp og ingen er særlig interessert i å bidra til å forklare hva som har skjedd.

Det er en del innbrudd – forsøk på innbrudd. (Både beboere og ikke beboere driver med dette)

Det mye «kjent klientell» som oppholder seg der og «flyt inn og ut av folk – mye trafikk»

Oppdragene de har er blanding av narkotikarelatert/omsetningsrelatert og psykiatirelaterte.

Det er relativt ofte at beboere eller besøkende ringer inn og rapporterer om trusler (eks personer som truer med kniv), men som er borte når politiet kommer.

Det er også gjort en del knivbeslag.»

Konklusjon – noe måtte gjøres..

Hovedrisikoområder operasjonalisering av strategisk plan for rusfeltet

- ▶ Forsterking av etablerte bosettingsmønstre på grunn av manglende spredning av kommunale boliger
- ▶ Manglende øremerking av midler til oppbygging av tjenester i bydelene – andre grupper prioriteres
- ▶ Manglende aktivisering og sosiale fellesskap
- ▶ Vi klarer ikke å skape jobb- og mestringsarenaer
- ▶ For mange feilbosettinger
- ▶ Nedleggelse av feil type institusjoner

Smooth-operation

- ▶ Riktige boliger – til riktige personer
- ▶ Riktig personell og organisering
- ▶ Fellesskap
- ▶ Inkludering
- ▶ Aktivisering
- ▶ Av og til er riktig løsning bolig først. Men ikke alltid.

«Service-erklæring» fra institusjon til bolig i Bydel St.Hanshaugen

- ▶ Booppfølging til alle
- ▶ Hjelp til å komme i gang med meningsfulle hverdagsaktiviteter/sikre sosial inklusjon og fellesskap til alle
- ▶ Én kontaktperson i bydelen som koordiner tildeling av bolig og koordinering av tjenester og samarbeidet med Velferdsetaten og øvrige involverte.
- ▶ Forebygge utkastelser på grunn av restanse på husleie. (gjennom forvaltning eller råd og veiledning om styring av økonomi) og økt kvalitet / innsats på det eksisterende utkastelsesforebyggende arbeidet

FLEXBO

7 ansatte

Fleksibelt booppfølgings- og aktiviseringsteam

Bosetter i spreddte kommunale leiligheter i Bydel St.Hanshaugen

Følger opp 35 + personer med ROP-lidelser (og noen uten)

8 – 10 personer med sikkerhetsrisiko (APAS)

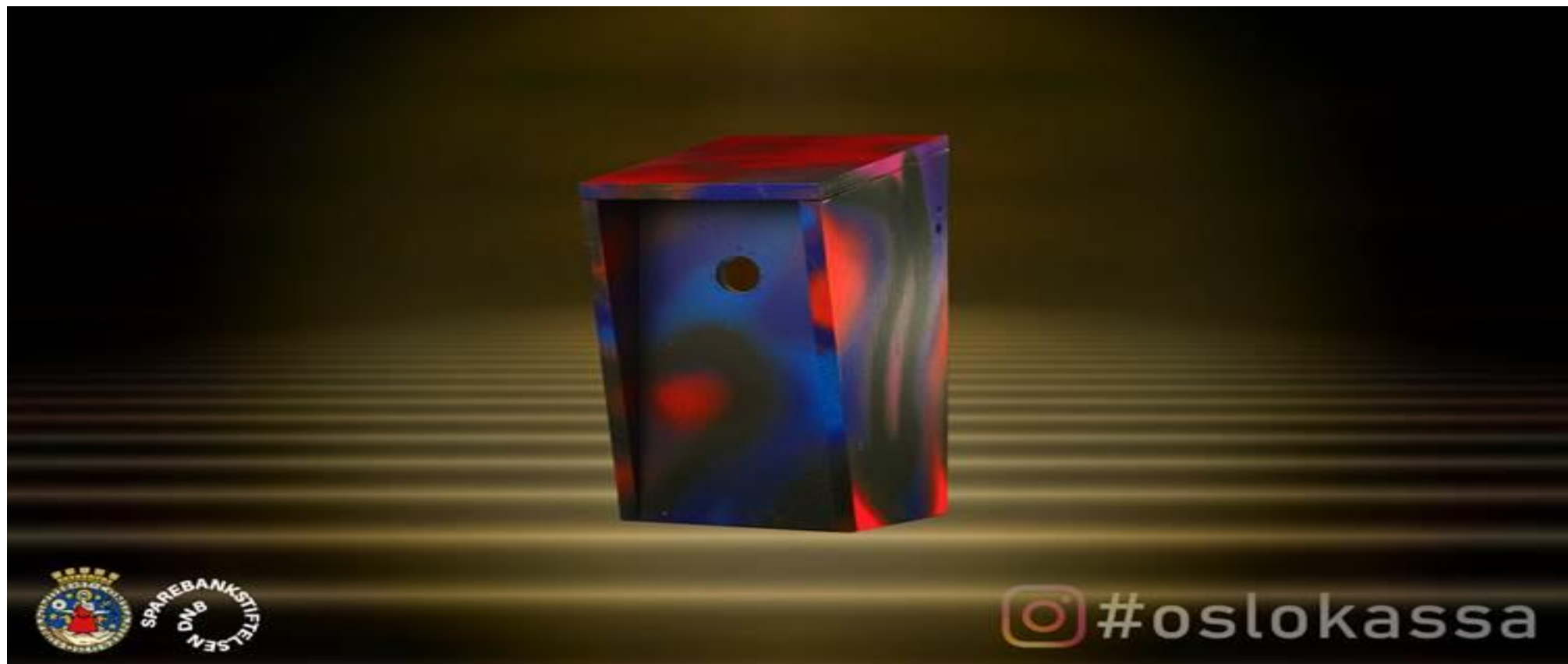
Husleiekontrakt og samarbeidsavtale med innlåsning

Ukentlig oppfølging – daglig tilsyn

Flexibelt – ad hoc

Bindeledd andre instanser

Aktivisering

Aktiviseringstiltak for personer med rusproblemer

Dekorerer og henger opp fugle- og flaggermuskasser

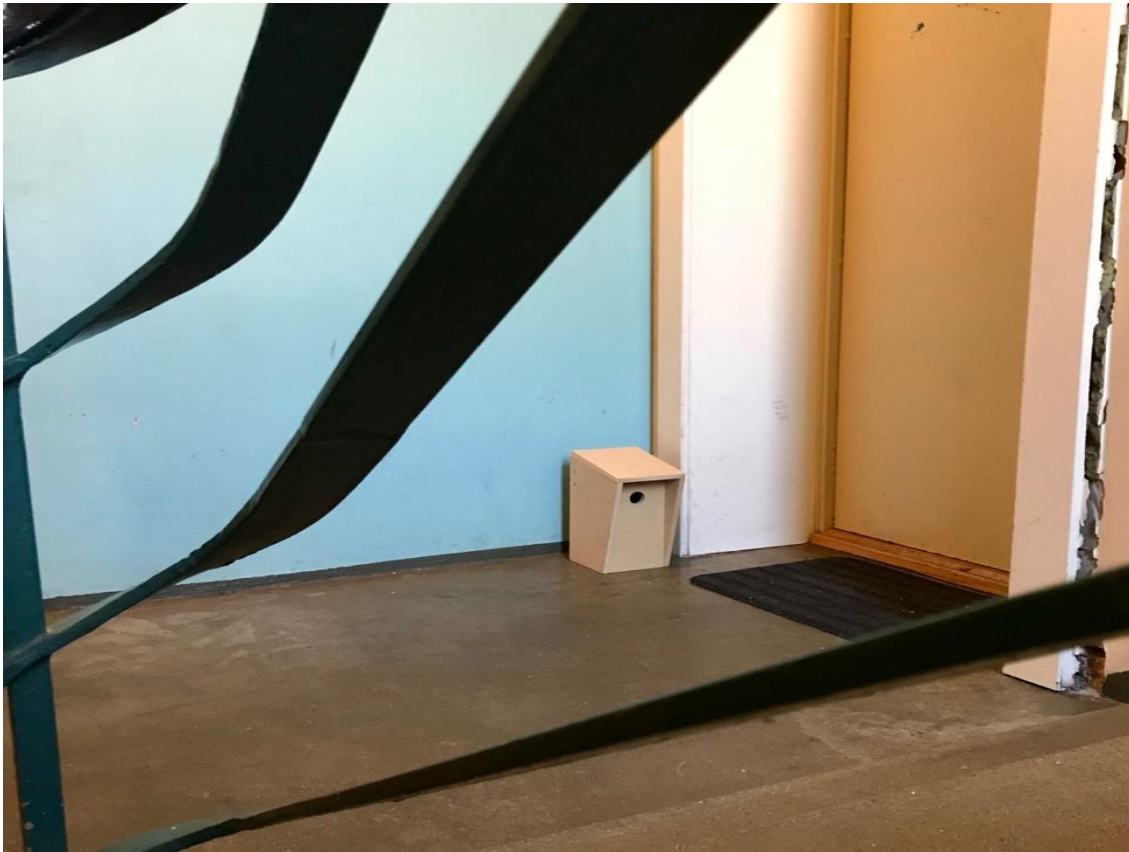
Triggerer deltageres interesser og foredrer ressursene

Kreativt, stort spenn, workshops, synergi, natur

Oslo kommunes rus-strategi

Oslo

Aktivisering i eget hjem

Aktiviteten som verktøy for kontakt

Oslo

- **Recovery**
- **Makerspace (Kunstverksted)**
- **Skaperglede**
- **Progresjon**
- **Anerkjennelse**
- **Mestringsfølelse**
- **Ansvar**
- **Fellesskap**
- **Eierskap til byen**

Likt av ingridkristiane og 99 andre

TÅLMODIGHET: Wabi-Kusa-bollene setter under plastfolie og kunstig dagslys. Nå er det bare å vente.

FOTO: JAVIER AURIS / NRK

Det «Oslokassa» jakter på er ikke bare god eller vakker kunst. De vil ha kunstprosjekter som skaper aktivitet.

Mathias tror Wabi-Kusaen har potensial. Han ser for seg at de små minihagene kan plasseres ut i kontorlandskaper. Ute blant folk.

– Kanskje vi kunne leaset dem ut til bedriftsmarkedet og påtatt oss jobben med å stille dem i leasingperioden?

Det er en stor fordel for menneskene i «Oslokassa» å komme seg ut i samfunnet, bli sett og oppleve anerkjennelse.

De som jobber der ser dessuten lenger enn til hverandre når de setter seg mål.

– Vi ønsker jo å inspirere «hvermannsen» også. Hvis publikum kan se hva vi driver med, og like det de ser, så kan vi kanskje tenne en gnist der og?

FAKTA OM OSLOKASSA & FUGLEKASSEPROSJEKTET:

FOTO: JAVIER AURIS / NRK

- > Oslokassa er en aktivitetsleilighet for mennesker med rusproblemer og skal legge til rette for den enkeltes interesser, ideer og hobbyer.
- > Leiligheten som kan minne om en «makerspace» eller et kunstverksted, om du vil.
- > Prosjektet forener kunst, byforskjønnelse og grønn tankegang.
- > Hovedaktiviteten er et prosjekt der deltakerne lager fuglekasser.
- > Kassene er synlige langs flere av byens største elver (blant andre Akerselva). De er også blitt vist fram på ulike kunstneriske tilstelninger. (For eksempel på nuartfestivalen i Stavanger.)
- > Prosjektene deres skal skape aktivitet: Jobben med fuglekassene er ikke ferdig når kassene er bygget, dekorert og hengt opp i et tre. Når leieboerne (fuglene) flytter ut, må de tømmes og renses, og gjøres klare for nye fugler.
- > Prosjektet jobber også med å holde Akerselva fri for plast og elektriske sparkesykler.
- > Og nå har de startet med aquascape-avleggeren Wabi-Kusa.
- > Prosjektet er sponset av Oslo kommunes Grønne midler, Sparebankstiftelsen DNB, Scheibler stiftelsen og flere aktører i det private næringsliv.

Oslo

Følg @oslokassa på Instagram

Oslo

FIXIT

Et arbeid og aktivitetstilbud til personer med rusutfordringer

Bydel Stovner – Avdeling Arbeid, velferd og lokalsamfunn
Seksjon Bolig og rustiltak

Arbeidsoppgaver:

- Enkelt vedlikehold i leiligheter- for eksempel montering av gardinstenger, varmeovner, skifte lyspærer og batteri i røykvarslere

Arbeidsmiljø og samhold:

- Vi starter dagen med felles frokost og avslutter dagen med et måltid der vi oppsummerer dagen
- Vi gjør aktiviteter sammen som minigolf og bowling

The logo for 'FIXIT' is displayed in white on a black rectangular background. The word 'FIXIT' is written in a bold, sans-serif font. The letter 'X' is replaced by a graphic of a wrench and a hammer crossed at their handles.

Takk for at du velger oss!

Mail: fixit@bsr.oslo.kommune.no

Tlf: 911 41 350

Eksperiment #4 - Økt sysselsetting og økt botrygghet - også for naboer

Motivasjonsstøtte med bostøtte (MMB)

GRUPPE

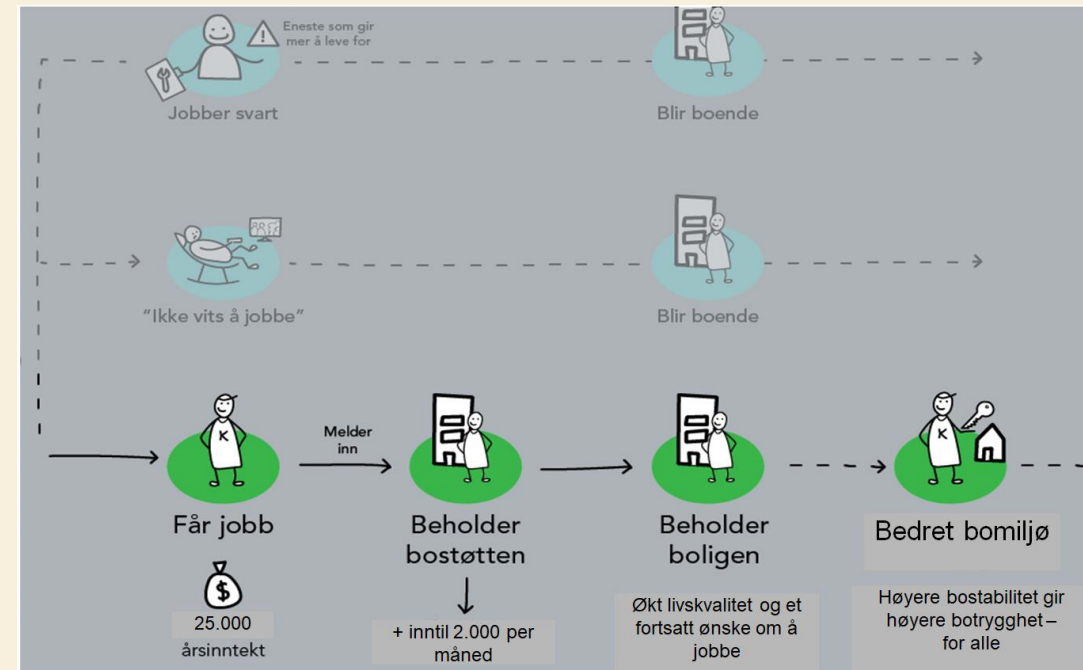
Personer med rusutfordringer som i dag ikke deltar i arbeidsrettet aktivitet eller i arbeidslivet

LØSNING

- Motta motivasjonsstøtte inntil kr 24 000 i året uten fratrukk i bostøtte
- Motivasjonsstøtten skal ikke utgjøre mer enn kr 2 000 per måned
- Motivasjonsstøtten skal ikke inntektsberegnes eller skattlegges
- Motivasjonsstøtten skal ikke være tidsavgrenset

Oslo Sikre at kommunen tilrettelegger for inntektsgivende aktivitetstiltak for målgruppen

APAS

FLEXBO

 Lovisenberg Diakonale Sykehus

 Oslo

Samhandling mellom stat og kommune om
bosetting av personer med ROP-lidelser
og forhøyet sikkerhetsrisiko

 Oslo

APAS

Ambulant psykose, avhengighet og sikkerhetsteam, Lovisenberg DPS

7 ansatte: 3 sykepleiere, 1 sosionom, 1 psykiater, 2 psykologer

Rundt 50 pasienter, ca halvparten på tvang/dom

Alvorlig psykisk lidelse, rusavhengighet og høy voldsrisiko

Individuelt tilpasset og integrert behandling

Mer stabilitet og bedre funksjon

Færre symptomer, kriser, voldsepisoder og innleggelseser

FLEXBO

Fleksibelt booppfølgingsteam

Bosetter i kommunale leiligheter

Følger opp 35 + personer med ROP-lidelser

8 – 10 personer med sikkerhetsrisiko (APAS)

Husleiekontrakt og samarbeidsavtale med innlåsning

Ukentlig oppfølging – daglig tilsyn

Flexibelt – ad hoc

Bindeledd andre instanser

FLEXBO

Fleksibelt booppfølgingsteam

Bosetter i kommunale leiligheter

Følger opp 35 + personer med ROP-lidelser

8 – 10 personer med sikkerhetsrisiko (APAS)

Husleiekontrakt og samarbeidsavtale med innlåsning

Ukentlig oppfølging – daglig tilsyn

Flexibelt – ad hoc

Bindeledd andre instanser

FLEXBO

Fleksibelt booppfølgingsteam

Bosetter i kommunale leiligheter

Følger opp 35 + personer med ROP-lidelser

8 – 10 personer med sikkerhetsrisiko (APAS)

Husleiekontrakt og samarbeidsavtale med innlåsning

Ukentlig oppfølging – daglig tilsyn

Flexibelt – ad hoc

Bindeledd andre instanser

GRUPPEN

Alvorlig psykisk lidelse

Personlighetsforstyrrelser

Rusavhengighet

Høy voldsrisiko

Lite egenmotivasjon for behandling

Lav ADL-funksjon (hygiene, bolig, økonomi, møte som avtalt)

En typisk APAS-Flexbo-pasient

- ▶ Mann i 30-årene
- ▶ Paranoid schizofreni, dyssosial PF, amfetaminavhengighet
- ▶ Ufør, lite meningsfull aktivitet siste år
- ▶ Kastet ut av flere tidligere boliger
- ▶ Utvist av flere botiltak i velferdsetaten (lavterskel)
- ▶ Mange tidligere innleggelses i psykisk helsevern
- ▶ Mange tidligere og aktive saker hos politiet
- ▶ Flere tilfeller av trusler på NAV
- ▶ Ønsker ikke kontakt med spesialisthelsetjenesten

Hvordan henger alt sammen?

- ▶ Godt planlagte utskrivninger
- ▶ Individuelle intervensjonsplaner
- ▶ Alle informeres ved avvik
- ▶ Anonymiserte e-postgrupper
- ▶ APAS administrerer innleggelse

Samhandling er essensielt

- ▶ Politiets psykiatrigruppe
- ▶ Sosial og ambulant akuttjeneste (SAA)
- ▶ NAV
- ▶ Klinikk for psykisk helsevern, LDS

Suksessfaktorer

Daglig kontakt

Gjensidig lav terskel for kontakt

Felles forståelse

Fleksibilitet og kreativitet

Utfyllende og ulike roller

Personlig egnethet og sosial kompetanse

Humor

Depotburger og urinprøvepølser

APAS <3 Flexbo

- ▶ Er uredde og står i det
- ▶ Forstår og rommer pasientens frustrasjon
- ▶ Skiller mellom hva de kan håndtere selv og når de bør kontakte APAS
- ▶ Setter i gang gode tiltak på egenhånd
- ▶ Gode på å avlede pasienten

Oslo

- ▶ Fokuserer på pasientens ønsker, ressurser og fungering

Flexbo <3 APAS

- ▶ Serøse og easy going på en gang
- ▶ Lett å få tak i, imøtekommende og fleksibel
- ▶ Direkte veiledning over telefon
- ▶ Uproblematisk i kommunikasjonen
- ▶ Tilpasser ellers tungt byråkratisk språk
- ▶ Gir trygghet og ryggdekning for booppfølgerne

Gir trygghet og stabilitet for pasientene

Utfordringer

- ▶ Samfunnsvern / naboer
- ▶ Natt og helg
- ▶ Regulere og styrke avtaleverket
- ▶ Unngå at samarbeidet bli personavhengig
- ▶ Begrensninger i lovverk

Noen erfaringer

- ▶ Vi har klart å bosette noen av de tyngste med **høyest sikkerhetsrisiko, lavest fungering og størst mistrivsel i samlokaliserte boliger**, i egne selvstendige leiligheter med ambulans oppfølging.
- ▶ Og det har fungert ganske bra
- ▶ Utskrivingsprosesser med denne pasientgruppen preges ofte av uenighet og konflikter grunnet svært høye kostnader for bydel for etablering av bolig og oppfølgingstilbud og lang avstand mellom spesialisthelsetjenestens anbefalinger og kommunens tilbud
- ▶ Av og til anbefaler spesialisthelsetjenesten at denne pasientgruppen bør ha rammer på kommunalt nivå som er svært likt det som spesialisthelsetjenesten tilbyr på sine døgnavdelinger, med rettighetsinnskrenkende tiltak som det ikke finnes hjemmel for i kommunens helse og omsorgstjenestelov
- ▶ Vi har tatt regi og sørget for at rollene er fordelt i henhold til de involverte parters oppgaver og lovverk
- ▶ **Vi har forebygget kriminalitet - Ny særreaksjon har ikke blitt benyttet på noen av våre!**

Framover

- ▶ Felles månedlig behandlingsmøte
- ▶ Styrke APAS veiledning av Flexbo
- ▶ Flexbo styrker bemanning og kompetanse og lager et nytt Flexbo-Team som kun jobber med APAS-pasienter
- ▶ Metodebok

Bakgrunnsinformasjon – strategisk plan

Byrådets visjon er at Oslo skal være en grønn, varm og skapende by med plass til alle, også for personer med rusproblemer. De siste årene har det vært en utvikling og et skifte innenfor tjenestene på rusfeltet. Det har også vært bevegelse i den internasjonale, nasjonale og lokale ruspolitikken, der kunnskap og praksis understøtter at rusproblemer skal møtes med helsehjelp, og ikke med straff og fordømmelse. utfordringene i ruspolitikken skal møtes gjennom en strategisk plan for rusfeltet.

Rusproblemer medfører en rekke faglig og etiske dilemmaer, og planen angir derfor en verdibasert retning for utvikling av tjenestene på rusfeltet i Oslo. Det er en bred forståelse av hva som kan føre til rusproblemer og hva som kan føre til bedring. Medvirkende faktorer finnes på samfunns-, gruppe- og individnivå, noe planens innretning gjenspeiler. Rusproblemer og medfølgende konsekvenser må møtes med et helhetlig perspektiv, fordi det angår hele familier og kan oppstå i alle deler av livet.

Det er et mål at innbyggerne skal oppleve at det er én dør inn til relevante tjenester ved rusproblemer. Det er kommunens jobb å koordinere sine tjenester for innbyggerne, ikke innbyggerne som skal koordinere kommunen. Tjenestene må i økende grad jobbe på de arenaene folk befinner seg, og på tvers av tjenesteområder og tjenestenivåer.

Hjelpen skal være lett tilgjengelig og mindre preget av særomsorg. Dette gjelder også for pårørende, som i større grad skal oppleve både å bli lyttet til og få støtte i sin situasjon. Redusert livskvalitet, manglende utdanning, arbeid og inntekt, sosial isolasjon og for tidlig død er blant de mest alvorlige følgene av rusproblemer. For å møte disse utfordringene må ruspolitikken omlegges.